

MOBİL TEKNOLOJİLER VE SOSYAL ETKİLERİ PANELİ (02 KASIM 2010)

30 Ekim 2008 tarihinde korkunç bir cinayete kurban giderek vefat eden üyemiz Ali İhsan Alpaslan anısına, 02 Kasım 2010 Salı günü EMO Genel Merkezi Toplantı Salonu'nda "Mobil Teknolojiler ve Sosyal Etkileri" başlıklı panel düzenlendi.

Panel Ali İhsan Alpaslan şahsında daha güzel bir ülke, daha güzel bir dünya mücadelesinde yitirilen değerler anısına saygı duruşu ile başladı. Açılış konuşmasını EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu adına sayman üye Taylan Özgür Yıldırım gerçekleştirdi. Yıldırım, Ali İhsan Alpaslan'ın korkunç bir cinayete katledilmesinin ardından Elektrik Mühendisleri Odası örgütlülüğünün yaşadığı üzüntüyü dile getiren konuşmasında Alpaslan'ın mücadelesini kaldığı yerden devam ettireceklerinin altını çizdi. Yıldırım'ın ardından Alpaslan'ın ailesi adına duygularını paylaşmak üzere Ali İhsan Alpaslan'ın kız kardeşi Nesrin Alpaslan kürsüye geldi.

Nesrin Alpaslan cinayet sonrası yürütülen hukuki mücadeleye dair bilgiler verdi ve bu süreçlerde EMO Ankara Şubesi'nin gösterdiği dayanışma destek için müteşekkirdiklerini, bu desteğin kendilerine mücadele azmi verdiğini dile getirdi. Nesrin Alpaslan'ın ardından çocukluk dönemlerinden itibaren Alpaslan ile arkadaşlıkları büyüyerek gelişen ve üniversitede de devam eden Haşim Aydıncağ kürsü aldı.

Aydıncağ Alpaslan'ın öğrencilik yıllarından, o yıllardaki devrimci mücadelede yer alışından ve sonraki süreçte Oda faaliyetlerinde birlikte yar aldıkları dönemlere ait birkaç anekdot aktardı. Açılış konuşmalarının ardından Ali İhsan Alpaslan'ın hayatından kesitler aktaran kısa bir film ile panele geçildi.

Panel Yöneticiliğini EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi Ebru Akgün Yalçın'ın yaptığı panelde Turkcell'den Ahmet Devrim Topal ve EMO Ankara Şubesi'nden Yönetim Kurulu Başkanı Ramazan Pektaş panelist olarak yer aldılar. Turkcell adına sunumunu tapan Topal dijitalleşme, mobil iletişim, mobil geniş bant, mobil data ve transferi konularında son gelinen noktayı anlatan bir sunum gerçekleştirdi. Data transferinde en önemli kalemin video transferi olduğunu belirten Topal her biri bir bilgisayara dönüşen akıllı telefonlar ile video transferinin önümüzdeki 5-10 yıl içinde 50-60 katına çıkmasının beklendiğini

belirtti.

Son olarak 3G teknolojisinin ardından sırada 4G'nin (LTE) olduğunu belirten Topal, 4G teknolojisi için Türkiye'nin daha zamanı olduğunu da sözlerine ekledi.

Ahmet Devrim Topal'ın ardından söz alan EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Ramazan Pektaş sadece mobil teknolojiler özelinde değil, bir bütün olarak teknolojik gelişmelerin insanlığın ve bilimin hizmetinde kullanılması gerektiğini vurguladığı konuşmasında bugün dünyada "kimin için teknoloji?" sorusuna sermaye piyasalarının ve iktidar erkine sahip olanların kendileri ile aynı cevabı vermediğine dikkat çekti.

Kapitalizmin daha fazla kâr hırsıyla aslında ihtiyacımızın çok çok üstünde olan teknolojik cihazları hayatımızın vazgeçilmezleri gibi sunulmasının ve daha fazla kâr hırsıyla daha fazla tüketime teşvik edildiğimizin altını çizen Pektaş teknolojinin sadece ve sadece insanların daha iyi koşullarda yaşaması ve yaşanabilir bir çevrenin sürdürülebilirliği için kullanılması gerektiğini söyledi. "Kim için teknoloji?" sorusu kadar "Ne için teknoloji?" sorusunun da önem kazandığını konuşmasına ekleyen Pektaş "eğer bıçakla ekmek kesiyorsanız, bu bıçağı kötü bir alet yapmaz, eme eğer bıçakla bir insan hayatına kastediyorsanız bu bıçağı yaralayıcı, öldürücü bir alet yapar.

Çok önemli olan bir diğer unsur da o teknolojiyi ne niyetle kullandığınızdır" dedi. Sunumların ardından panel salondan gelen katkılarla ve soruların cevaplandırılması ile son buldu.

İŞ YERİNDE PSİKOLOJİK TACİZ PANELİ (25 ARALIK 2010)

EMO Ankara Şubesi tarafından "İş Yerinde Psikolojik Taciz" paneli, 25 Aralık 2010 Cumartesi günü saat EMO Genel Merkezi Toplantı Salonu'nda geniş bir katılım ile düzenlendi. Oturum Başkanlığını EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Yedek Üyesi Tülay Işık'ın yaptığı panele konuşmacı olarak Avukat Şamil Demir, Psikolog Aylın Akçay, TMMOB'den İnşaat Mühendisi Gülrü Yıldız, Mobbing mağduru Elektronik Mühendisi Bülent Atuk katıldı.

Panelin açılışını EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Yedek Üyesi Duygu Tokmak yaptı. Duygu Tokmak şunları söyledi, "Bu panel Şubemizin Kadın Komisyonu'nun ilk etkinliği. Aslında çoğu çalışanın maruz kaldığı, çok bilinmeyen, dile getirilmeyen, önemsenmeyen mobbing konusunu farklı yönden ele almayı hedefliyoruz.

Mobbing; diğer tanımlarıyla iş yerinde psikolojik taciz, psikolojik yıldırma maalesef üyelerimizin de sıklıkla karşılaştığı bir sorun. Mobbing ne demektir, kimler mobbinge maruz kalır, mobbinge uğradığımızı nasıl anlarız, iş yerinde yaşadığımız her sorun mobbing anlamına gelir mi? Mobbing ile mücadele kanalları nelerdir, yasal süreç nasıl işler? Mühendisler mobbinge maruz kalıyor mu? EMO ya da TMMOB mobbinge uğrayan üyeler için neler yapıyor neler yapmalı, bu konulara yanıt bulmak için panelistlerimizle beraberiz."

"Mobbingi yapan kişi patolojik özellikler taşıyor"

EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Yedek Üyesi Tülay Işık'ın oturum başkanlığını yaptığı panelde ilk konuşmayı Psikolog Aylın Akçay yaptı. Akçay konuşmasında "İş yerinde psikolojik tacizin ne olduğunu"

anlattı.

Aylın Akçay özetle şunları söyledi; "Mobbing yurt dışında eski Türkiye'de daha yeni literatüre girmiş bir konu. İş yaşamının doğuşundan itibaren iş yaşamının şekillenmesinden kaynaklı her türlü şiddet biçimini yaşıyoruz. Mobbingin sürekli yaşadığımız, isimlendirdiğimiz mücadele alanı haline gelmesi çok yeni. Mobbing nedir? İş yerinde psikolojik taciz nedir bu kavramlar da çok yeni. Üzerine ortaklaşmış kesin yargılara varılmış net bir tanım yok ancak farklı bakış açıları, yaklaşımlar var. Mobbinge ilgili kazanılmış davaların olması yolumuzu daha kolaylaştırıyor diye düşünüyorum. Mobbing; iş yerinde bir kişinin işveren tarafından ya da çalışma arkadaşları tarafından ya da üst yöneticiler tarafından sistematik olarak psikolojik şiddet görme ve iş yerinde uzaklaştırılması anlamına geliyor. Her şeyden önce kötü niyetli olması önemli. Toplum açısından bakarsak, iş yerinin kendisi ekonomi politikaları düşündüğümüzde çalışma yaşamının tamamını düşündüğümüzde çalışma ilişkilerinin şiddet içerikli olduğunu söylemek mümkün.

Psikolojik şiddet tek başına mobbingi tanımlamak için yetmiyor. Mobbingi mobbing yapan, suç haline getiren temel kriterler var. Birincisi sistematik olması. Bir taraftan fiziksel şiddeti sürekli aşağılanmayı yaşıyoruz. Bunların tek başına olması elbette şiddettir. Bu şiddetin mobbing olması için belli sıklıkla kendini gösteren, belli süre kendini gösteren hedefli davranış biçimleri olduğu kimi yargılardan bir tanesi. Bu sürecin ne kadar olduğu tartışma konusu. Bazı akademisyenler bunun 6 ay sistematik olarak haftada en az 1 kez uygulanan davranışların mobbing olarak tanımlanabileceğini söylüyor. Bu 6 ay tartışmalı aslında, çok gerçekçi değil.

Bu süre Türkiye koşullarında çok gerçekçi gözüküyor, 6 aya varmadan işten ayrılma ile sonuçlanabiliyor. Bazı açılardan mobbingi aile içinde kadına yönelik şiddetle benzeştiriyorum. Yaşanılan şiddet iş yerinde kişilerin kişilik özellikleriyle açıklanıyor. Mobbingi tanımlarken kişilerin kişilik özelliklerine vurgu yapılarak tartışılıyor. Mobbingi yapan kişi patolojik özellikler gösteren, hırslı olan karşıdakini anlamak istemeyen kişi olarak gözüküyor. Güç eşitsizliğinin olduğu yerde mobbingin ortaya çıkması kolaylaşıyor. Mobbingi kimler uygulayabilir, doğrudan iş yerlerinin kendisi olabilir. Var olan çalışma ilişkisi şiddetle sar-

malaşmış sömürü ilişkisidir.

Çalışanları daha çok çalıştırmak, daha çok emeklerini sömürmek karşı çıkmalarını engellemek vs. Mobbingi ayıran şeylerden bir tanesi hedef alınan kişiyi ya işten çıkmaya zorlamak, hedef seçmek ya da yükselmesini engellemek. Her yaşadığımız şey mobbing tanımı içine girmez ama hepsi şiddettir mobbing olarak tanımlanmayabilir. Herkes mobbinge maruz kalabilir İş yerinde uzaklaştırmak istenebilir, başka arkadaşlar için tehdit olarak görülebiliriz, daha çok öne çıkacağımız düşünülerek dışlanmak istenebilir. Çok çalışan mesleğini sahiplenen yapan kişilerde mobbinge hedef olabiliyor, aynı zamanda sessiz olanlar da mobbingin mağduru olabiliyorlar."

"Mobbing işçiye iş yerinde uygulanan şiddettir"

Aylin Akçay'ın ardından söz alan Avukat Şamil Demir yasalarımızda mobbingin tanımının olmadığını ancak Anayasa'da bazı hükümlerin mobbingi engellemeye yönelik olarak yorumlanması gerektiğinin altını çizdi. Şamil Demir panelde özetle şöyle konuştu. "Mobbing gelişmiş sosyal devletlerin gündeminde uzun zamandır var olmasına rağmen ülkemizde yeni yeni tartışılan bir kavram. Çalışanların iş sağlığına, iş güvenliğine sosyal haklarına yönelik ciddi düzenleme bulamadığı ülkelerde, bu hakların tam manasıyla uygulanmadığı ülkelerde; mobbing gibi kavramlar üzerinde pek konuşulmayan burun kıvrılan kavramlar gibi karşımıza çıkıyor. Mobbing kaynağı olan bir çok problemimiz var. Daha huzurlu barışçıl verimli çalışma özlemi içinde olan kişiler bu kavramın anlamını öğrenmeye başlamışlardır. Mobbingin mevzuatlarımızda açık tanımı olmadığı söylenebilir, bu tamamen farkındalık meselesidir. Öncelikle yaşamızda mobbing düzenleniyor mu tartışmasını yapmadan önce Anayasa'ya bakmak lazım. Anayasada mobbingi ortadan kaldıracığını düşündüğüm bir çok madde var. Anayasa'da "Devlet, çalışanların hayat seviyesini

yükseltmek, işsizleri korumaya çalışmayı desteklemek, çalışma barışını korumak için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür" maddeler bulunuyor. Spesifik olarak mobbingin değerlendirmesini yapmak gerekirse, mobbingin bazı şartları vardır. Her davranış hukuki olarak mobbing olarak kabul edilemez. Mobbing işçiye iş yerinde uygulanan bir şeydir. İş yeri dışında uygulanan veya iş dışında uygulanan sorun mobbing kapsamında değerlendirilemeyecektir. Mobbingi diğer işçiler de uygulayabilir işveren de uygulayabilir. Bu davranışların mobbing kapsamında değerlendirilebilmesi için kapsamın da tam olarak belirlenmesi gerekiyor. Mobbing uygulanıyorsa işverenin hangi yükümlülükleri uygulamadığına bakmak lazım. İşçi iş yerinde korunmuyorsa bu iş yerinde işçiye mobbing uygulanıyor olabilir. İşverenin yönetimini kötüye kullanılması da mobbinge yol açılıyor olabilir.

Mobbing şeklindeki cinsel taciz ile tek seferde gerçekleşen cinsel tacizi birbirinden ayırmak lazım. İşçi iş yerinden uzaklaştırmak için yapılan cinsel taciz mobbingdir. Cinsel içerikli psikolojik tacizle kişiyi aşağılamak ve netice itibarıyla iş yerinden kaçırmak hedeflenir. İşverenin işçiye karşı borçlarından biri de eşit davranma borcudur. İşveren bir işçinin diğer işçiler tarafından alaya alınmasına, onunla konuşulmasına, bu durumu bildiği halde işçiye korumuyorsa işveren eşit davranma borcunu ihlâl etmiş olur. İşçi işverene yakın mezhep ya da dindense işveren bu işçileri koruyup diğerlerini horlamak eğilimindeyse bu tür ayrımcılığa izin veriyorsa gerekli önlemleri alması işverenin doğrudan sorumluluğunu doğuracaktır.

Çalıştığınız sürece mobbingin tespitini istemek Don Kişotluk olarak görülebilir. Mobbing gibi mücadeleye girmek manevi olarak orada işinizi bitirdiğiniz anlamına gelmektedir. Çalışırken mobbing mücadelesi yapmak aslında küçük ve orta işletmelerden çok

mobbingi sistematik olarak uygulayan firmalarda söz konusu olabilir. Mobbing uygulayanlara karşı manevi tazminat davası açabiliyorsunuz. Ülkemizde ve kara Avrupa sisteminde manevi tazminat zenginleştirici unsur olarak değerlendirilmiyor. Psikolojik taciz mağduru olduğumuza göre maddi varlığımız değil manevi varlığımız zarar görüyor. Manevi tazminat davası açabiliyor. Kanun 'manevi tazminat zenginleştirici unsur olamaz' diyor. Ne yazık ki insanlar işlerini ekmeklerini kaybetmemek için mobbingi kanıksıyor ve işine bakıyor. Herkes dişini sıkma eğilimi içine giriyor. Doktirinde de mobbingin 6 ay ve 2 yıllık dönemde sistemli taciz uygulanmasıyla gerçekleşeceği söyleniyor. Bülent Bey 7 yıldır mobbinge maruz kalıyor. Bülent Bey'in davasını manevi tazminat zaman açılmasına 3 gün kala açtık. Mobbing olarak değerlendirilecek bir disiplin cezası en son 362 gün önce verilmişti. Bir kişi manevi zarara maruz kalıyorsa olayın üzerinden 1 yıl geçmeden zaman aşımı dolmadan mahkeme gündemine getirir gibi düzenleme olduğu için kişiye 7 yıldır sistematik mobbing uygulanıyor son 2 yıldır uygulanmıyorsa açtığınız davayı kaybedebilirsiniz. Bu durum 1 yıldan önceki bütün uygulamaların görmezden gelinmesine neden olabilir."

"DSİ'de rüşvet mekanizmasına karşı durduğumuz için de mobbing uygulandı"

Şamil Demir'den sonra panelde söz alan TMMOB'den İnşaat Mühendisi Gülrü Yıldız uzun yıllar yaşadığı mobbing uygulamalarını anlattı. Etkinliklere katılmadan önce mobbing konusunda hiçbir bilgisinin olmadığını vurgulayan Gülrü Yıldız şöyle konuştu; "Ben daha önce yaşadıklarımın mobbing konusunu olduğunu hiç bilmiyordum. Bunların konuşulmasının çok da önemli olduğunu düşünüyorum. 1985 yılında üniversiteden mezun olduktan sonra bir sene özel şirkette çalıştım ve ardından mezun olduğum üniversite asistan oldum. Bir süre çalıştığımız laboratuvar da yö-

netim değişince burada asistan olan 4 arkadaşımız siyasi görüşlerimiz nedeniyle istenmiyor hale geldik. Sağ görüşlü olmadığımız için yeni yönetim tarafından istenmedik. 2 arkadaşımızın sözleşmesi yenilenmedi. İlk süreç böyle başladı. Ondan sonra DSİ'de görev başladım. Orada birkaç yıl çalıştıktan sonra bence yaştan büyük amir pozisyonunda olmayan çalışanla çatışma yaşamaya başladık. Kurumda bu amir tarafından istenmiyorum hakkımda çeşitli dedikodular üretiliyor. Bu tamamen kişisel meseleydi. O kişi müdür olduktan sonra bana mobbing uygulamaya başladı. Kendisi amir oluyor fakat benim amirim değil bana mektup yazıyor. Benimle çalışmak istemediğini anlatan bir mektup. Ben de bir üst amire çıkıyorum böyle böyle bir şey oldu diyorum, amirim mektubu alarak sümen altında koyuyor ve ertesi gün o mektubun kaybolduğunu söylüyor. Bu süreç böyle başladı. Kişisel çatışmadan daha sonra ANAP döneminde daha büyük çatışmaya evrildi. O dönem DSİ'ye Barajlar Dairesi'ne büyük projeler geliyor, mühendisler o kadar çok çalışıyor ki bana hiç iş verilmiyor. Aynı bir odada arşivin yanında oturtuluyorum. Arşiv dosyaları benim odama konuluyor. 'Ben de bu süreci atlattırım, İngilizce öğrenirim, kitap okurum, iş vermezlerse vermesinler' dedim. Bu süreç 10 yıl devam etti. Ardından DSİ'de bir rüşvet mekanizması da başladı. Büyük bir ekip bunun içinde müteahhitlerle işbirliği içindeler. Birkaç arkadaş bu mekanizmaya karşı durduğumuz için bize 'onlar zaten çalışmıyorlar çalışmadıkları için bilmiyorlar' diyerek ayrı bir mobbing uygulamaya başladılar. 2000'li yıllara geldiğimizde üniversite ile bağlantım oldu tekrar ders vermeye başladım."

"Her şeyi fotoğraflayıp belgeledim"

Panelde son olarak Türk Telekom'da 7 yıl mobbinge uğrayan elektronik mühendisi Bülent Atuk konuştu. Mobbinge uğrayanların kendilerini geliştirmek için çalışarak psikolojilerini korumaları gerektiğini anla-

tan Atuk özetle şöyle konuştu, "Panelde çok konuşa-
caktım çok şey söyleyecektim ancak az konuşmaya
karar verdim. Mobbingle Savaş Derneği diye bir der-
nek kuralım diye düşünmüştüm. İnsanlar dirensinler
mücadele etsinler istiyordum. Sonra düşündüm bu
insanlara iyilik mi yapıyorum kötülük mü yapıyorum.
İnsanlar kendilerine uygulanan mobbingi bilecek si-
nirleri bozulacak mücadele edecekler başlarına bela
alacaklar. Bilinçlendirme doğru mu emin değilim.

Ben çalıştığım kurumda 7 yıl zulüm yaşadım, 4 ay bir
şey yaşamamışım sonra bu 4 ay neden zulüm ya-
şamadım diye düşündüğümde meğer o süre içinde
başkalarının canını yakıyorlarmış da beni unutmuş-
lar. Bana uygulananları 44 madde olarak çıkardım.
Bir arkadaşla konuştum bana dedi ki 'ben mobbingi
23 yıl yaşadım. Mobbingi 7 yıl yaşadığım için en uzun
ben yaşadım sanıyordum meğer değilmişim.

Bana uygulanan mobbinge
örnek verecek olursam. Ge-
çen yıl 16 Aralık'ta hurda sa-
yımına gönderilmiştim. Karın
çamurun içinde elektronik
kart sayımına gönderdiler.
Delik deşik bir depo her yer
kar, su ve benden elektronik
devrelerin sağlam olup ol-
madığımı üstelik gözle elle
test etmemi istiyorlar. 15 gün
boyunca Ankara'dan 35 km
uzakta 1200 malzemeyi in-
celemeyi gönderdiler.

Cihazları bilmiyorum sanıyorlar, ben 18 yıl önce o
cihazları görmüşüm kabullerini ben yaptım. Baktım
kutuların üzerinde arızalı yazıyor fotoğraflarını çeki-
yorum. Bir hafta sonra görevi veren müdür beyin ya-
nına gittim 'işler nasıl gidiyor' dedi 'sayıyoruz' dedim.
'Kaç tane sağlam var' dedi 'ayıklıyoruz' dedim. 'Şu
şu ürünler demode olmuş onları saymanıza gerek
yok' dedi. Sizi bu kadar kişiyi göreve gönderiyorsu-
nuz, benzini şusu busu. Kurumu zarara uğrattığınız
utanmıyor musunuz dedim. Hurda sayımına neden
gönderdiler, mobbing davası açtım diye. Davayı 4
Kasım'da kazandık. Ertesi gün sürdüler beni.

Elektronik Mühendisi'nin yapacağı bir iş yok orada
diyerek 8 Kasım'da dilekçe verdim, 'genlerine mob-
bing vebası bulaşmış böyle bir şirkette daha fazla
çalışmak istemiyorum' diye dilekçe yazarak kamuya
geçmek istiyordum dedim.

Daha önce yaşadığım bazı örnekleri aktarayım.
Benle birlikte 16 kişiye top sakalınızı kesin dediler.
Benden başka 15'i kesti ben kesmedim. Var mı bir
genelgen, neden keseceğim top sakalımı. Yönetim
Kurulu'nun bu konuda kararı olur hemen keserim.
Haksa hak hukuksa hukuk keyfi olarak top sakalımı
kesmem dedim. Pervasızlar. Bana uygulananları 44
madde hazırladım okumaya utanırım. Mobbingin son
aşamasından başka yapacağı şey cana kastetmektir.
Size yapılanı bilerseniz size kötülük yapmış olurum.
Bu 44 maddeyi CD yapıp yönetim kuruluna gönder-
dim. 2004 yılında bir kumpas kurulduğunu anladım.

Genel merkez kampusünde görmek istenmiyorsun
denilerek Ulus'a sürdüler. İşe devamsızlığımı ara-
dıklarından devam kağıtlarının sürekli fotoğraflarını
çekiyorum. Müdür pozisyonundaki arkadaş benim
paragrafımın üzerine parafını atmış. Fotoğrafları

çekiyorum devamsız-
lık yaşamıyorum. Hiç
izin kullanmadım. Her
şeyi fotoğraflıyorum.

Beni bir odaya sü-
rüyorlar odayı fotoğ-
raflıyorum. Herkesin
masasında bilgisaya-
rı telefonu var benim
yok fotoğrafını çekip
belgeliyorum.

Her şeyi belgeliyorum.
Bu belgeleri mahke-
meye verdik. Mobbinge

uğrarken akıl sağlığınızı bedensel sağlığınızı koru-
manın en güzel yolu bir yeteneğinizi geliştirmekten
geçer. Ben çeviriye verdim kendimi güzel çeviriler
yaptım. Ben çok rahat olsam bir daire başkanı olsam
belki hayatta yapmayacaktım. Birisi roman yazabilir
şiiir yazabilir, fotoğraf çekebilir. Bunu yapmazsanız
akıl sağlığınızı yitirebilirsiniz. Bugün Türk Telekom
mobbingle anılacak."

Panel izleyenlerin sorularının panelistler tarafından
yanıtlanması ile sona erdi.

JAVA DÜNYASINDA WEB TEKNOLOJİLERİ PANELİ (12 ŞUBAT 2011)

EMO Ankara Şubesi'nde 1978-1979 yıllarında Yönetim Kurulu üyeliği yapan ve 14 Şubat 2007 tarihinde aramızdan ayrılan Serdar Aykın anısına, EMO Ankara Şubesi tarafından, 12 Şubat 2011 Cumartesi günü İnşaat Mühendisleri Odası Rüştü Özal Salonu'nda 'Java Dünyasında Web Teknolojileri' konulu panel düzenlendi. Yöneticiliğini EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Yedek Üyesi Burak Oğuz'un yaptığı panelle konuşmacı olarak 'Halil Ağın, Siyamed Şeymus Sınır ve Ümit Vardar' katıldı.

EMO Ankara Şubesi Yazman Üyesi Ömürhan Soysal panelin açılışında yaptığı konuşmada şunları söyledi; "Şubemizin 1978-1979 yılında yöneticiliğini yapmış sevgili Serdar Aykın'ı kaybetmemizin 4. yılında burada beraberiz. Odamıza emek vermiş örgütlülüğün geliştirilmesinde büyük katkıları olmuş değerli büyüklerimiz anısına itafen etkinlikler düzenliyoruz. Bunu bir gelenek haline getirdik. Bugün Java Dünyasında Web Teknolojileri panelinde birbirinden değerli üç konuşmacımız var."

EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Ramazan Pektaş açılışta yaptığı konuşmada şöyle dedi, "Öncelikle Serdar Aykın'la ilgili birkaç şey söylemek istiyorum. Ben Serdar Aykın'ı daha sonraki dönemlerde tanıdım, 89-90 yıllarıydı. EMO lokalinin eskiden farklı bir havası vardı; Aykın ile orada tanışmıştık. Kendisi, görev alınması en zor dönemlerinde EMO'da görev almış, 12 Eylül darbesinden etkilenmiş bir büyüğümüz."

Oda'nın şöyle de bir geleneği var; gerçekten kendisine emek verenleri, buralarda koşturan insanları unutmuyor. Serdar Aykın'ı da unutmuyor, Cihan Kayıket'i de, Ali İhsan Alpaslan'ı da, Halil Eker'i de unutmayan Oda'nın bir dokusu var. Genlerine böyle işlenmiş, böyle de gitmesini temenni ediyoruz.

Biz biliyoruz ki onlar yaşıyorlar mücadele ediyorlar bir gün aramızdan ayrılıyorlar. Hep söylendiği gibi 'ölürse ten ölür canlar ölesi değil' gerçekten de öyle. Onlar bizim için can olmaya devam ediyorlar. Biz biliyoruz ki ten olarak aramızda yoklar ama can olarak aramızda varlar. Günün birinde biz onları unutursak, onlar can olarak da aramızda olmazlar. Onların can olarak aramızda kalabilmesi, mücadelelerini sürdürebilmek için onları unutmamak, onların anısına bir mücadeleyi sürdürmek; gerek ülkenin sosyo-politik

konular açısından gerekse Oda'mızın gündemine uygun teknik konuları gündeme taşıyarak üyelerimizle bu konularda bilgi paylaşımı sağlıyoruz. Serdar Aykın'ı hatırladığı için buraya gelen herkese teşekkür ediyorum. Anmalarımız her zaman iki şekilde oluyor. Böyle bir etkinlik yapıyoruz, bir de mezar başında anma yapıyoruz."

Açılış konuşmalarının ardından panel yöneticisi EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Yedek Üyesi Burak Oğuz, panelistler Halil Ağın, Siyamed Şeymus Sınır ve Ümit Vardar'ı yerlerine davet etti. Panel, Siyamed Şeymus Sınır, Ümit Vardar ve Halil Ağın'ın konuşmaları; ardından izleyenlerin sorduğu soruların panelistler tarafından yanıtlanması ile sona erdi.

25. YILINDA ÇERNOBİL VE NÜKLEER SANTRALLER PANELİ (08 NİSAN 2011)

10 Nisan 2007 tarihinde aramızdan ayrılan EMO Ankara Şubesi 6. ve 7. Dönem Yönetim Kurulu Üyesi Halil Eker anısına '25. Yılında Çernobil ve Nükleer Santraller' başlıklı panel 8 Nisan 2011 Cuma günü Ankara Barosu Toplantı Salonu'nda düzenlendi. Panel Yöneticiliğini EMO Ankara Şubesi'nden Arif Künar'ın yaptığı toplantıya panelist olarak Prof. Dr. İnci Gökmen (ODTÜ), Dr. Derman Boztok (Ankara Tabip Odası), Ramazan Pektaş (EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı), Çetin Kurtoğlu (Nükleer Karşıtı Platform), Mehmet Horuş (Avukat) katıldı.

Panelin açılış konuşmasını EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Ramazan Pektaş yaptı. Pektaş açılışta şöyle konuştu, "Değerli dostlar Halil Eker'in Serhat Özyar'ın sevgili dostları onları anlatmak mümkün değil. Her ikisini de çok yakından tanıma fırsatı bulmuş biri olarak aradan geçen bunca yıla rağmen onları hâlâ özlediğimizi hâlâ eksikliklerini hissettiğimizi söyleyebiliyorum ancak. Her ayrılık erkendir. Onları de erkendi. Serhat çok genç yaşta aramızdan ayrıldı. Halil Eker'in ve Serhat Özyar'ın EMO Ankara Şubesi'nde çok önemli izleri olduğunu biliyoruz. Onların hayatında EMO'nun ne kadar önemli yer tuttuğunu da hepimiz çok iyi biliyoruz. Onların düşünsel olarak mücadelelerinin aramızda olduğunu sağlayabiliyoruz. Geçtiğimiz yıllarda aramızdan ayrılanların ayrılma günlerinde onları anmak için bir etkinlik yapardık, üzücü ama öyle aylar var ki birden fazla değerimiz bu aylarda aramızdan ayrılmış durumda. TMMOB'ye, EMO'ya Türkiye'deki demokrasi mücadelesine emek veren herkesi yaşatmak bizlerin görevidir. Halil Ağabey'den çok şey öğrendim; nasıl EMO'cu olunur buralarda nasıl örgütsel mesleki faaliyet yapılır onları gördük. Serhat Özyar'ın da özverili emeklerini çok iyi hatırlıyorum.

Görev yaptığı dönem içinde çok aktif şekilde EMO Ankara Şubesi çalışmalarına katıldığını biliyorum. Onları özliyoruz, onları çok seviyoruz, onların mücadelelerini yaşatıyoruz. Anıları önünde tekrar saygı ile eğiliyorum."

Pektaş'tan sonra Halil Eker'in eşi Gülcan Eker söz aldı. Gülcan Eker şunları söyledi, "Hepiniz buraya geldiğiniz için teşekkür ediyorum. Halil Eker Oda için bu memleket için çok büyük fedâkarlıklarda bulunarak çalışmalar yaptığını inanıyorum. Aramızdan ayrılalı 4 yıl oldu ama bu bizim için çok uzun ve zor geçen yıllar oldu. Kolay değil 45 yılımız beraberdi. Ne yazık ki hastalığından dolayı kaybettik. Çok iyi bir insandı, eştı, babaydı, arkadaştı. Ama hayat sürprizlerle dolu, onu bizden ayırdı. Çok üzgünüz. Elimizden geldikçe anısını yaşatmak üzere hem burada hem mezarı başında onu unutmamaya, anmaya çalışıyoruz. Yokluğuna alışmak mümkün değil ama elimizden geldikçe kendimizi çoluk çocukla eş dost akrabalarla avutuyoruz."

Gülcan Eker'den sonra söz alan Niyazi Taşkan da yaptığı konuşmada özetle şöyle konuştu, "Bizleri bir araya topladıkları için, bizi örgütlü bir toplum haline getirmek konusunda yaptıkları çabalarından dolayı Odamızı kutluyorum. Tabi ki geçmişten günümüze -Odamızın örgütlenmesinde 60'lı yıllardan sonra özellikle 70'li yıllara girerken, Oda'nın artık devrimci bir anlayışla örgütlendiği, bu örgütlenmenin giderek daha da sağlamlaşarak devam ettiği bugün de mensuplarına Oda için hizmet yapmış arkadaşlarına sahip çıkan bu devrimci mücadeleyi, örgütlü bir şekilde daha ileriye götüren Odamıza teşekkür ediyoruz. Bugüne gelişimizde geçmişten 60'lı yıllardan sonra Halil Eker gibi o kuşaktan olan bir çok arkadaşımızın hizmetleri vardır. Odamız bugün güçlüyse bu hale

gelmişse onların hizmetleri büyüktür. Fakat yönetimimiz de bunu daha ileri götürmek Oda'ya sahip çıkmak örgütlülüğünü daha pekiştirmek konusunda hizmet vermektedir ayrıca bunu da takdir ediyoruz."

Halil Eker'in yaşamından karelerden oluşan sununun ardından panele geçildi. Panelin yöneticiliğini EMO Ankara Şubesi'nden Arif Künar yaptı. Künar, "Serhat Özyar ile bizim okuldan beri 80'den beri dostluğumuz vardı. Ailecek görüşüyorduk. İki güzel insandı sevgiyle saygı ile anıyorum. Ciddi emekleri oldu güzel şeyler paylaştık" dedi.

Panelde ilk olarak EMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Ramazan Pektaş konuştu.

"Santral nesilleriyle insan nesli savaş halinde"

Türkiye'de nükleer santral konusunun 40 yıldır tartışıldığını, TMMOB'nin ve EMO'nun odağında insan olan anlayışı sürekli dile getirdiğini vurgulayan Pektaş şunları söyledi; "Üzülerek görüyoruz ki bugün söylenenler anlaşılmamış ya da anlaşılmamak istenmemiş ki nükleer santraller konusunda demagojik söylemlerle tartışılmaya çalışılıyor. Birkaç yıl önce Sağlık Bakanı sigaranın nükleerden daha tehlikeli olduğunu söylemişti. Başbakan, Çevre Bakanı, Enerji Bakanı nükleer santral konusunda haklı oldukları yönünde toplumu ikna etmeye çalışıyorlar. Bu anlayışın üniversite sınavına giren çocukların emeklerini yok sayan bir çalışmayı bile görmezden gelip hemen ikna oluvmeleri konusunda ben kendilerine karşı güvenimi kaybettim, suçsa da bu suçu işliyorum. Ben onların doğru söylediklerine inanmıyorum. Ben gönül rahatlığıyla suçumu işledim. Enerji Bakanlığı önünde açıklama yapmıştı ora da söylemiştik Fukuşima nükleer santrali konusunda 'korkulan oldu' dediler ben de oradaki açıklamamızda 'beklenen' oldu demiştim. Gerçekten beklenen oldu. Nükleer konusunda geçmişte büyük çapta iki kaza olmuştu. Küçük olanları saymıyoruz bile. Çernobil için geri teknoloji ondan kaza oldu dediler. Fukuşima 1'de kaza oldu. Dünyada 442 eksi 1 santral var (Fukuşima'yı saymıyoruz artık). Bu santrallerin nesilleri ne olursa olsun, santral nesilleriyle insan nesli şu an için savaş halinde. Bir taraftan her biri öve öve yere göğe sığdırılmayan nükleer santraller var. 2005 yılında Kobe'de yaşanan depremden sonra oradaki 2 santralde problem olmuştu. Bir tanesi ciddi sıkıntılar yaratmıştı ama bunu tüm dünyadan sakladılar. O zamanlar Dünya Atom Enerjisi Kurumu rapor edilmesi gereken kazaların rapor edilmemesi nedeniyle Japon hükümetiyle yaşanan

problemleri dile getirmişti. Fukuşima'daki arızanın büyük olduğu saklanamayacağı ortaya çıkınca kamuoyuna açıklanmak zorunda kaldılar. Dünyada nükleer teknolojiye sahip olan, bu teknolojiye sahip olduğu için her fırsatta övünen Japonlar bile sonuçta nükleer santral kazası yaşadılar. 1945'te ABD Hiroşima ve Nagazaki'ye bomba atmıştı. Bu düşman saldırısıydı ama bu kez Japonlar kendi ayağına sıktı. Şu an 20 km çaplı bir alan boşaltıldı, uzun yıllar orada tarım yapılamayacağı yaşamın riskli olduğu dile getiriliyor. 20 km ile 30 km arasında kalan 10 km'lik alanın genişletilme tartışmaları sürüyor. Dünyanın önemli bir kısmı bu konuyu gündeme almış, orada sadece 20 km çaplı bir alanı değil Japonya'ya komşu olan ülkeler de sıkıntıda, Çinliler marketlere koşup tuz aldılar. Radyasyonun, Rusya'yı etkileyebileceği, rüzgârların yönüne göre Okyanus'u aşip ABD ve Kanada'yı etkileyebileceği söyleniyor. Bizim medyamızda bunlar önemli bir yer tutmuyor. Okuduğumuz kadarıyla Rusya, Japonya'da deniz ürünü alımını kesmiş."

"Türkiye'nin rüzgâr ve güneş potansiyeli var"

Türkiye'nin rüzgâr, güneş, jeotermal potansiyeli olduğunu, doğal ve kültürel mirasa zarar vermeden kullanabilecek kaynakların bulunduğunu kaydeden Pektaş sözlerini şöyle sürdürdü, "Türkiye'de nehir tipi HES'ler konusunda ciddi doğal tahribat yaşanıyor. Nehir tipi olmayan HES'lerin birincil kaynak olarak kullanılabileceğini biliyoruz. Ülkemizdeki siyasiler hem pahalı hem kirliliği hem de dışa bağımlı kaynakları servise almışlardır. Elektrik üretimimizin yarısı doğalgazdan yarısı diğer kaynaklardan. Doğalgazdan dolayı ürettiğiniz elektriğin yarısı dışa bağımlı, sıvı yakıtları da sayarsanız bağımlılık yüzde 60'ı geçiyor. Bunun çok tehlikeli elektrik üretim politikası olduğunu düşünüyoruz. Odağında insan olan kendi kaynaklarımızın değerlendirildiği enerji politikasının izlenmesi gerektiğini, ucuz, erişilebilir kaliteli enerjinin sunulmasının yollarının yaratılması gerektiğini düşünüyoruz."

"Çaydaki radyasyon oranını açıklamamız için baskı yaptılar"

26 Nisan 1986 yılında Çernobil'de meydana gelen nükleer santral kazasının hemen ardından özellikle Karadeniz Bölgesi'ne gelen radyasyon yüklü bulutların yağmurun da etkisiyle çay yapraklarına etki etmesi ardından o dönemde çaylarda araştırma yapan ve yoğun radyasyon bulunduğunu gören Prof. Dr. İnci Gökmen, YÖK tarafından kendilerine bir yazı gönderildiğini ve bu konularda araştırma yapılmaması

nı, yapıldı ise kamuoyuna açıklanmaması tehdidinde bulunulduğunu söyledi.

Çernobil nükleer santral kazasının etkilerini yakından izleyen Prof. Dr. İnci Gökmen şöyle konuştu, "Bugün ben önüne Çernobil'i getireceğim. Hiroşima ve Nagazaki'de şişenin cini o zaman çıktı ve o gün bu gündür bir türlü içine girmiyor. Orada yüz binlerce insan öldü. Hiroşima ve Nagazaki insanlık tarihi için acı bir şey. Çernobil için söylenen Hiroşima ve Nagazaki'nin 200 katı kadar radyasyonun yayıldığı yönünde. Fukuşima daha kaynayan bir şey, Fukuşima için ne denilecek şimdiden kestirmek zor. Ümit ederim bu tehdit bir an önce durur. Araştırmalar gösteriyor ki tüm dünyada nükleer santrallerde her 10 sene içinde 8-10 kaza olmuş. Biz üç tanesini biliyoruz ama çekirdek erimesi, kısmi çekirdek erimesi epey gibi tüm dünyada epey bir kaza yaşandı. Nükleer santraller iddia edildiği gibi temiz bir şey değil. Çernobil'in 25.

yıldönümü yaklaşıyor, 26 Nisan 1986'da bu kaza olmuştu. Çernobil'de reaktörün gücü çok düşükken oradaki operatörler deney yapmaya çalışıyorlar. Deneyi yaparken de bütün emniyet çubukları devre bırakılmış, güç seviyesinin yükseldiğini fark ettiklerinde durdurmaya çalışıyorlar ama başaramıyorlar. Bir patlama ile reaktörün çekirdeği eriyor. Çekirdek nedir, zenginleştirilmiş uranyum. Reaktörlerde şu da oluyor,

başta koyduğunuz yakıt kullanıldığı süre içinde çok daha radyoaktif hale geliyor. Çıkan bulutlar öncelikle Kuzey Avrupa ülkelerine gidiyor. İsveç kendinde bir kaza olduğunu sanıyor, kendi reaktörlerine bakıyorlar bir sorun yok. Bakıyorlar ki o zaman radyasyon yüklü bulutlar Sovyetler Birliği'nden geliyor. Bazı kazalar uzunca süre hasır altı da ediliyor. Çıkan yangını söndürmeye çalışıyorlar. Yangın 10 gün kadar sürüyor değişik patlamalarla etrafa radyoaktiviteler saçılıyor. Reaktörde yaşayanların yaşadığı kasabada insanların boşaltılması kararı veriliyor. Fukuşima'da olduğu gibi, 200 bin kişi boşaltıldı, burada 110-130 bin insan boşaltılıyor. Aksi taktirde çok büyük risk içeriyor. Bir yandan sivil halk boşaltılırken kazanın etkisi azaltmak için yüz binler seferber ediliyor. Toplamda bu sayı 600 bin bazı kayıtlara göre 800 bin kişiye kadar çıkıyor. Bunlar gerçekten kahraman insanlar. Bunlardan ilk aşamada 30 kadarı ölüyor. Radyasyonun bir

sağlık etkisi ölümcül etkisi var doza bağlı olarak. Radyasyonun etkisinde doz çok önemli. Bir başka etkisi de kanser. Bugün hâlâ değişik kaynaklarda kanserden ölenlerin, kanser riski olanların sayısının o kadar değişiyor ki. 4 bin 9 bin, 10 bin deniliyor.

Bize ilk gelen bulut 30 Nisan tarihinde. Ama ondan sonra 2 Mayıs ve 10 Mayıs civarında bulut geliyor. Bulut gelince ne oldu? İlk önce Trakya'ya geldi. Orada çeşitli duyurular yapılmış hayvanları dışarıda otlatmayın diye. İlk gelen İyot 131 geliyor. Radyoaktivitede yarım ömür çok önemlidir, yarı ömür 8 gündür. Bolca iyot saçıldı. Bu yüzden Çernobil civarında en çok tiroit kanseri vakası görülüyor. O iyot tiroidi ışınıyor, etkisi çok daha fazla oluyor.

O dönemin Atom Enerjisi Kurumu Başkanı övünerek şunu diyordu, 'biz sütleri içirmedik ama döktürmedik de peynir yaptık.' Sadece iyot değildi gelen izotoplar. Sezyumun iki izotopu o tarihte biliyordu. Sütte stroncium vardı, o göz ardı edildi. O tarihte üretilen peynirler tüketildi. Mayıs ayında gelen bulut Karadeniz Bölgesi'ni etkiledi. İki ürünü çok etkiledi. Fındık ve çay. Fındık çaya göre daha şanslıydı. Yağmurlarla bu

luttaki radyoaktivite yere indi. Hem çevre-

den ışınarak hem çay toplayanları, çay içenleri –çay yapraklı bitki olduğu için üzerine indi- toplatılıp kurutulup piyasaya sürülünce çayda çok büyük radyoaktivite çıktı. 1986 yılındayız çok açık konuşamıyordunuz. Ağustos ayında YÖK'ten üniversitelere yazı gitti 'bu konuda çalışma yapmayın yaparsanız da açıklamayın' diye yasak konuldu. Pek çok öğretim üyesi yaptığı çalışmaları kamuoyu ile paylaşmadı. Bu üniversite özerkliği konusunda ibret vericidir. Çayla ilgili haberleri basından duyduk. Bizim çaylar yurt dışına gitmiş orada radyoaktivite içerdiği için geri yollanmış. Bolca çay numunesi ölçtük. Türkiye'de her yaştan herkes çay içer. Onu rapor haline getirdik. Ölçtüğümüz numunelerde kg'da 10 bin bekerel düzeyinde aktivite bulduk. Atom Enerjisi raporlarında bu çok daha yüksek. 89 bine kadar çıkan değerler varmış kg'da. Depolarda epey de temiz çay var. Temiz çay ile kirli çayı harman edip piyasaya sunmuşlar. Yazdık-

larımızı açıklayamıyoruz ya, rektörlüğe rapor halinde verdik. Çayı bir kere demlemeden önce çalkaladığınızda aktivitenin yarısından kurtuluyorsunuz, sezyum suda çözülüyor. Atom Enerjisi Kurumu Başkanı bizim kötü niyetli olduğumuzu işten atılmamızı istedi. Çaylar Türkiye`de içildi. Belli şeyden sonra çaylar imha edildi. İmha yolu çok onaylanmayacak şekilde oldu, gömüldü. Gömülen çayların bir kısmı satıldı. Nükleer santral denince çok geriliyorum. Çernobil Türkiye`de değil, bizde olan kaza değil. Genç arkadaşlar hatırlamaz bizim yöneticilerimiz Bakanlarımız, Başbakanımız orada çay içiyorlardı. Bize de çok kızıyorlardı. Çaydan gelecek paralara engel oluyoruz diye. Halbuki temiz çay içiyorlardı.

O tarihte Cumhurbaşkanı`nın çayları ölçülmek üzere geldi. Kendileri temiz çayları içiyordu. Atom Enerjisi Kurumu Başkanı diyordu ki 'benim halkım sayılardan ne anlar?' Radyasyonun bir başka etkisi hamilelikte riskli, sakat doğumlar olabiliyor. Bazıları bunların dile getirilmesinden hoşnut kalmadılar. Sadece çay içtiği için insanların yaklaşık 600-700 kişinin kanser riski olduğunu gösterdik. O çaylar içilmezse şu an toplumda bu kadar kişinin kanser olmasını önleyeceksiniz, hatta yıkansa da içilse yarı yarıya tehdit azılacak. Bu tür önlemler bile halka duyurulmadı. Karadeniz`e gidin herkes 'benim ailemde şu kadar insan kanserden öldü' diyor. Bu ölümlerin hepsini Çernobil`den olduğunu söylemek zor ama radyasyon önemli kanser etkeni olabiliyor. Kaynağı bizde olmayan bir kazada bile ele alınışı böyle oldu."

Dr. Derman BOZTOK (Ankara Tabip Odası Onur Kurulu Üyesi, NÜSED Genel Sekreteri, Tüketici Hakları Derneği Onur ve Disip. K. Üyesi)

"Çernobil'in gerçek etki düzeyini bilmiyoruz"

Panelde söz alan Dr. Derman Boztok, şu an bile Çernobil nükleer santral kazasından sonra gerçek etki düzeyin bilinmediğini belirterek bu kazanın 9 milyon kişiyi olumsuz yönde etkilediğini, 900 bin ile 1 milyon 800 bin kişinin öldüğünü 400 bin kişinin yerlerinden göç ettiğini söyledi.

Boztok, radyasyonun yanı sıra: yoksulluk, sağlıksız yaşam, ruhsal sorunlar yaşandığına dikkat çekti. Çernobil felaketinin sağlığa etkilerine de değinen Boztok şöyle konuştu; "Özellikle santral temizleyicileri, felaket bölgesinden boşaltılan kişiler ve radyasyona maruz kalanların çocukları etkilendi. Felaketen sonra on yıl içinde bütün hastalıklarda kar topu etkisiyle artış görüldü. Bütün vücut ve organlarda bedensel bozukluklar görülmeye başlandı, bağışıklık sisteminde zayıflama yaşandı, ciddi kalp-damar hastalıklarından erken ölümler (kalp krizi ve felçler) görülmeye başlandı, süreğen barsak hastalıkları, tiroid ve pankreas bezinin süreğen hastalıkları, sinir ve ruh sağlığı bozuklukları, ölü doğum ve bebek ölümlerinde artış, doğuştan olma bozukluklar, kanserler, kısırlık görüldü. Bütün Avrupa`da Çernobil'e bağlı kanserler şöyle sıralanabilir:

Tiroid, lösemi, meme kanseri, (Yine özellikle çocuklarda) beyin tümörleri. Genetik bozukluklar (kuşaktan kuşağa geometrik artan genomik istikrarsızlıklar).

Yaşlanmanın hızlanması (beyin, göz damarlarında yaşlanmaya bağlı katarakt, görme bozuklukları, zihinsel yeteneklerde azalma).

Çernobil özellikle çocukları etkiledi. 6500 çocuk tiroid kanserine yakalandı. 1 yaşın altındaki çocuklarda radyasyona bağlı kanser riski yetişkinlerin 3-4 katı. Anne karnındaki fetuslar en fazla etkilenenleri oluşturuyor.

Nükleer santraller kaza olmadan da zararlı

Almanya`da ulusal düzeyde yapılan bir araştırmaya göre:

5 km uzaklıkta yaşayan 5-yaş altı çocuklarda lösemi iki kat fazla, 50 km den fazla uzaklıkta artmış risk

Atıklar:Plutonyum-239 yarılanma ömrü 24 400 yıl, milyonlarca yıl kuşakları tehdit ediyor."

Türkiye`deki 90 adet NATO nükleer bombası bulunduğu dikkat çeken Derman Boztok, "Bizim hedefimiz: Nükleersiz, demokratik, özgür Türkiye" diyerek

konuşmasını bitirdi.

"2. Dünya Savaşı öncesi çıkartılan bir yasa ile HES'ler için kamulaştırılma yapılıyor"

Panelde daha sonra söz alan Avukat Mehmet Horuş, 2. Dünya Savaşı öncesi çıkartılan ve savaş durumunda vatandaşların gayrimenkullerinin acele olarak kamulaştırılmasını öngören bir yasaya dayandırılarak bugün HES'lerin kurulduğunu bu konuda dava açtıklarını söyledi.

Horus şöyle konuştu; "1939 yılında 2. Dünya Savaşı arifesinde çıkartılmış bir kanun var; 'Milli Müdafaa Mükellefiyetleri Hakkında Kanun', ülke savaşa girdiğinde askeri bir takım tedbirler nedeniyle hükümetten talep edildiğinde yurttaşlara ait taşınmazlara normal kamulaştırma prosedürü ile zaman kaybetmeksizin doğrudan el koyma yetkisi veren bir yasa. Acele kamulaştırma. Asker istediğinde Hükümet gidip kendi tespit ettiği bedelden oraya el koyuyor. Gerekçe olarak da savaş koşullarında zaman kaybetmemek gösteriliyor. Şu an hem HES'lerde bu uygulanıyor. Muhtemel ki Akkuyu'da bu yöntem hızla devreye girecek. Çünkü aceleleri var. Amasya Taşova'daki HES'te, Elazığ Karakoçan HES'te de Hasankeyf'te bu madde uygulanıyor. EPDK şu anda bu yetkiyi kullanıyor. Bakanlar Kurulu 2004 yılında bu yetkiyi EPDK'ya devretti. EPDK lisans verdikten sonra kamu yararı kararı aldığı için, şirketler 2. Dünya Savaşı öncesinde ve ancak savaş halinde hükümete tanına yetkiye dayanarak buraları kamulaştırıp HES kuruyorlar. Şu an hükümete bile danışma gereği duymadan EPDK aracılığıyla Türkiye'nin her tarafından savaş şeklinde adı konulmamış bir işgal var. Bunun davası 2 gün önce açtık Sermaye bu işi adını koyarak yapıyor. Bu ülkeye kültüre coğrafyaya karşı adı konulmamış bir savaş var. Bunun odağında bence nükleer var.

"Uluslararası yasalara karşı Anayasa Mahkemesi'nde dava açılmıyor"

Mehmet Horuş konuşmasını şöyle sürdürdü; "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti arasında Türkiye Cumhuriyeti'nde Akkuyu saha-

sında bir nükleer güç santralinin tesisine ve işletimine dair işbirliğine ilişkin anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu" dair kanun. Adı uzun ama kanunda bundan başka bir şey yok. Parlamentoda kabul edilmeden birkaç ay önce Başbakan Rusya gezisinden dönerken bu konuda da 'arkadaşlarım aleyhine dava açılmayacak formül üzerine çalışıyor' demişti. Anayasa'nın 90. maddesine göre uluslararası anlaşmaların bunların Anayasa'ya aykırılığına yönelik Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açılmıyor. Bununla ilgili yasa tüzük yönetmelik gibi düzenlemelere gidilseydi yargı yoluyla iptal edileceğinden böyle bir formül buldular. Uluslararası anlaşma metnine göre son derece detaylı, oradaki ihale sürecinden işletme aşamasına bir takım kalemlere, inşaatla ilgili bir takım teknik ayrıntılara kadar, yönetmelikle düzenlenmesi gereken bir konu maalesef uluslar arası anlaşma ile kurulmaya çalışılıyor.

Bunun aleyhine temel bir yargı yolu görünmüyor. Belki de nükleer felaket Türkiye'de ilk olarak hukuk alanında tahribat yaratmaya başladı. Uygulayıcılar buradaki kasti açıkça dile getirdiler. Bergama'da 20. yılını geride bırakmış bir hareket, Türkiye'nin her tarafından görmeye alıştığımız yerel

halkçı çevre mücadeleleriyle son derece kazanımlar var. Başbakan ve Enerji Bakanı konuşurken 20 yıllık süreçte elde edilen hukuksal kazançlarla üstü kapalı polemik de yapıyorlar. Tüp meselesi risk meselesi çok temel tartışma. Çevre Hukuku'nda 'risk ilkesi' denilen bir ilke vardır. Klasik trafik kazasında bilirkişi gider kusur araştırması yapar ve kusurun kimde olduğu ispatlanır. Çevre ile ilgili konu olduğunda doğanın yaşamın insan hayatının telafisi imkansız zararlara yol açması nedeniyle risk ilkesi geçerlidir. Siz mutlaka zararı ispatlamak zorunda değilsinizdir risk ilkesi geçerlidir. Ovacık olası risk faktörüyle çalıştığı için orada siyanür kazası olmadığı halde risk yaratıyor. Aslında tüp örneği tam da bur risk meselesindeki mevcut hukuksal kazanımları bertaraf eden bir örnek. Diğer nesil tartışması. Çevre hukukuna özgü bir şey, sadece bu kuşakların değil gelecek kuşakların da hakkını korur. Klasik kamu yararı dışında üstün kamu yararı ilke devreye girmekte. Kuşak

tartışması nesil tartışması üzerinden de yürütülüyor. Orada da bu ihtiyat ilkesinin ihlali söz konusu. Dünyada şu anda ekolojik krizin yol açtığı felaketlerden dolayı klasik modern hukukun tartışıldığı kavramlar konuşuluyor. Avustralya'daki bir mahkeme Hindistan mahkemesinin aldığı kararı referans gösterebiliyor. Paris Asliye Ceza Mahkemesi'nin iki yıl önce verdiği bir karar var ekolojik zarar konuşuluyor. Bir ormanı kestiğinizde binlerce yılda oluşmuş eko sistemi yok ediyorsunuz. Bu kararlar pek çok ülkede hayata geçiriliyor. Mesela atmosferdeki 1 derecelik ısınmanın dünyada bir ülkede kasırgalara yol açtığı, burada sorumluluğu nasıl tesis edeceğiz diye tartışmalar sürüyor. Klasik egemenlik ve mülkiyetlik ilişkilerin sorgulandığı bir döneme girildi. Ülkemizde büyük çabalarla elde edilen kazanımların yok edileceği serüvene doğru sürükleniyoruz.

Nükleer meselesi Türkiye'deki tüm çevre davaları açısından en konsantre başlığa dönüşmüş durumda. Geçtiğimiz hafta kirli yatırımlarla ünlenmiş iktidara yakın sermaye grupları ortak açıklama yaparak nükleeri desteklediler. Şu anda Akkuyu'da kurulması hedeflenen nükleer santralin ÇED'den muaf olduğu yönünde bir savunma var, yer lisansı ile orada işletme kurulmaya çalışılıyor.

1993 yılında Türkiye'de ÇED yönetmeliği çıkartıldı. ÇED'den muaf tutulmuştu. ÇED yönetmeliğinin geçici maddesinde bu tür yatırımlara muafiyet getiren hüküm geçtiğimiz günlerde Danıştay tarafından iptal edildi. Şu an oraya ÇED yapmak zorundalar. Diğer Mersin-Karaman 1/100 bin ölçekli çevre düzeni planı ile ilgili. Şehir Plancıları Odası'nın davası var. Plânın tamamına ilişkin bir dava. O planda şu anda nükleer santralin kurulduğu alan geniş bir sanayi alanı olarak işaretlenmişti. 24 Mart'ta plan tadilatı yapılarak nükleer santral alanı olarak değiştirildi. Şu anda askıda. Bu askıya herkes itiraz edebilir. İmar plânı açısından bir değişiklik var, muhtemel ki elimizdeki en ciddi hal-ka."

"Sermaye dünyanın en hareketli fay hattına nükleer santral kurmak istiyor"

Panelde son olara Nükleer Karşıtı Platform (NKP) adına Çetin Kurtoğlu konuştu. Kurtoğlu şunları söyledi, "Hayatın neresinde olursak olalım hayata tutunabilmemiz için felsefemizin ideolojimizin olması lazım. İnsanım ve insan kimliğimle TMMOB içinde ve KESK içinde verdiğimiz mücadelede öne çıkartmaya çalıştığımız temel felsefemiz insan odaklı bir mücadeledir ki bunun kendisi hayata güzelliğe dostluğa yoldaşlığı

dairdir. İnsan yüreğinde sevgimizi hiç eksik etmeyeceğimiz bir ideolojinin karşılık geldiğini düşündüğüm için buna vurgu yapmak istiyorum.

Nükleer karşıtı mücadelede ideolojinin, anti kapitalist yaklaşıma karşılık sınıfsız sınırsız dünyaya karşılık geldiğini sizlerle paylaşmak istiyorum. İnsanlığın kurtuluşunun böyle bir ideolojiden geçtiğine inanıyorum. Yüreğinde birazcık insan sevgisi taşıyan herkesi anti kapitalist olmasına gerek yok. Gezegenimizin insanlık soyunun tehdit altında olduğu böyle yok edici enerji kaynağına karşı durmak insanlık sorumluluğudur.

90'lı yılların ilk çeyreğinden sonra nükleer karşıtı mücadele o zamanki güçlü iktidar döneminde de toplumun gündemine gelmişti. Güçlü anti nükleer mücadele yürütüldüğünün tanığıyım. Yürütülen bu mücadele sonucunda nükleer lobilerin kendi arasındaki rekabetlerinden kaynaklanarak da 2000 yılların ilk çeyreğinde Ecevit Hükümeti nükleerle ilgili ihale sürecini iptal etmişti. Ancak 2000'li yılların son çeyreğinde AKP iktidarı ile birlikte yeniden gündemimize nükleer santraller oturdu. Ne Türkiye'de ne dünyanın hiçbir yerinde nükleer santral istemiyoruz derken burnumuzun dibinde Akkuyu ve Sinop'ta 10 civarında 100 milyar doların üzerinde projenin olduğuyla ilgili yaygın tartışmalar vardı.

Öyle bir coğrafyadayız ki güneyde Afrika ve Arabistan plakası, batı kısmında Avrupa plakası, ortada bildiğimiz Anadolu plakası, kuzey doğuda Asya plakası ile çevrili. Dünyanın en aktif fay hatlarındayız. Ecemiş fayı yeterince üzerinde araştırma yok ama yeni yapılan araştırmalarla hâlâ daha aktif olduğuna yönelik ciddi tespitleri var. Sermaye, dünyanın en aktif fay hatlarının birisinde geleceğimizi karartan enerji kaynağı ile flört ediyor. TMMOB içinde bazı Odalar nükleer santrallere çekinik durmakta, sahip çıkma noktasına bile girebilmektedir. Biz bu mücadeleyi 90'lı yılların ilk yarısından sonra başlatıldığında, EMO'nun burada özel bir yeri var. KESK'in içinde bir iki sendika var. Enerji Yapı Yol- Sen'in de özel bir yeri var. O günden bu güne kadar ağırlıklı olarak bu örgütler bu işin merkezinde olageldiler. TMMOB içinde ya da NKP içinde nükleer saçılımın ne kadar büyük coğrafyayı etkilediğini anlatmakta zorlanıyoruz. Bu nasıl aşılabilir bununla ilgili mücadele etmek zor. İçinde bulduğumuz konjonktür insanları çok ikna etmek açısından mümkün değil. Buradan herkesi 24 Nisan'da Çernobil'in 25. yılı nedeniyle İstanbul'da düzenlenecek mitinge destek olmaya çağırıyorum" dedi. Panel, izleyicilerin sorduğu soruların panelistler tarafından yanıtlanması ile sona erdi.